

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VETERINARIYA VA CHORVACHILIKNI
RIVOJLANTIRISH QO'MITASI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI NUKUS
FILIALI**

**"VETERINARIYA MEDITSINASI VA CHORVACHILIKDAGI DOLZARB
MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI" mavzusidagi xalqaro
ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya materiallari**

TO'PLAMI

13-noyabr 2025-yil

СБОРНИК материалов

**международной научно и научно-технической конференции на тему
"АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВЕТЕРИНАРНОЙ МЕДИЦИНЫ И
ЖИВОТНОВОДСТВА И ИХ РЕШЕНИЯ"**

13 ноября, 2025 г

**International scientific and scientific-technical conference
"ACTUAL PROBLEMS OF VETERINARY MEDICINE AND LIVESTOCK
AND THEIR SOLUTIONS"**

November 13, 2025

NUKUS-2025

“Veterinariya meditsinasi va chorvachilikdagi dolzarb muammolar va ularning yechimlari”
Xalqaro ilmiy va ilmiy-texnik konferensiyasi materiallari [Matn]: to‘plam / Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Nukus filiali. – Nukus: “Golden Print Nukus” nashriyoti, 2025. – 389 b.

Anjuman tashkiliy qo‘mitasi

Tashkiliy qo‘mita raisi: Esimbetov Adilbay Tlepovich, b.f.d., professor;

Tashkiliy qo‘mita raisi muovini: Avezimbetov Shavkat Dosumbetovich, v.f.n.;

Tashkiliy qo‘mita kotibi: Rozumbetov Kenjabek Umar og‘li, b.f.f.d.;

D. Bazarbayeva – “Veterinariya diagnostikasi va oziq-ovqat xavfsizligi” kafedrasida katta o‘qituvchisi, biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD).

Tashkiliy qo‘mita a‘zolari:

Sh. Jabbarov – O‘zbekiston Respublikasi Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish qo‘mitasi boshqarmasi boshlig‘i o‘rinbosari, veterinariya fanlari doktori, professor.

X. Yunusov – Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti rektori, biologiya fanlari doktori, professor.

M. Y. Karpuxin – Ural davlat agrar universitetining ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, agrar fanlar doktori, dotsent (Rossiya Federatsiyasi)

N. G. Malkov – N. F. Vereshagin nomidagi Vologda davlat sutchilik akademiyasi rektori, texnika fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi)

A. Abdurasulov – Qirg‘iziston Respublikasi O‘sh davlat universiteti “Veterinariya meditsinasi va biotexnologiyasi” kafedrasida mudiri, qishloq xo‘jalik fanlar doktori, professor. (Qirg‘iziston Respublikasi)

R. Miqtibayeva – Qozog‘iston milliy agrar tadqiqot universiteti “Mikrobiologiya va virusologiya” kafedrasida professori, veterinariya fanlari nomzodi. (Qozog‘iston Respublikasi)

S. Mirzakulov – Olmaota texnologiya universiteti “Oziq-ovqat mahsulotlari texnologiyasi” kafedrasida professori, qishloq xo‘jalik fanlar doktori, dotsent. (Qozog‘iston Respublikasi)

Q. Atanazarov – O‘quv ishlari bo‘yicha direktor o‘rinbosari, biologiya fanlari nomzodi, dotsent.

A. Mambetnazarov – Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagog kadrlarni tayyorlash bo‘limi boshlig‘i, qishloq xo‘jalik fanlar doktori, dotsent.

A. Kaniyazov – “Veterinariya va zootexnologiya” fakulteti dekani, biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD).

X. Mamatov – “Zootexnologiya” kafedrasida mudiri, qishloq xo‘jalik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (PhD).

R. Turg‘anbayev – “Zootexnologiya” kafedrasida professori, agrar fanlar doktori

A. Kamalova – “Veterinariya meditsinasi va farmakologiyasi” kafedrasida mudiri, veterinariya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD).

P. Xojalepesov – “Iqtisodiyot va gumanitar fanlar” kafedrasida mudiri, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent.

R. Rzaev – “Veterinariya diagnostikasi va oziq-ovqat xavfsizligi” kafedrasida mudiri, biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent.

Ushbu to‘plam O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirining 2024-yil 27-dekabrda 490-son buyrug‘i bilan oliy ta‘lim tashkilotlari hamda ilmiy tashkilotlarda 2025-yilda o‘tkaziladigan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy anjumanlar, simpoziumlar, seminarlar va boshqa ilmiy hamda ilmiy-texnik tadbirlar ro‘yxati 2-ilovasiga muvofiq tasdiqlangan – 2025-yilda xalqaro miqyosida o‘tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar rejasi asosida Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Nukus filialida 2025-yil 13-noyabr kuni – **“Veterinariya meditsinasi va chorvachilikdagi dolzarb muammolar va ularning yechimlari”** mavzusida o‘tkazilgan Xalqaro ilmiy va ilmiy-texnik konferensiyasi materiallari asosida tuzilgan.

Konferensiyada, veterinariya sohasida faoliyat olib borayotgan universitet va filialarning professor-o‘qituvchilari, ilmiy markazlarning va insitutlarning ilmiy xodimlari, doktorantlar, magistrantlar, iqtidorli yosh tadqiqotchilarning ilmiy-tadqiqot ishlariga bag‘ishlangan maqolalar o‘rin olgan

To‘plamga kiritilgan maqolalar materiallarining to‘g‘riligi va haqqoniyligiga mualliflar mas‘ul hisoblanadi.

© Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Nukus filiali, 2025

© “Golden Print Nukus” nashriyoti, 2025

16. Nurmanov, D. A. Issues of Improving Accounting and Reporting of Expenses in Off-budgetary Pension Funds. *Economic Development and Analysis*, 2(1), 425-432.

SU'NIY INTELLEKT CHATGPT MODELINI SOHADA ISHLASH TEKNOLOGIYALARI VA QO'LLASH IMKONIYATLARI

Allaniyazov P.A¹., Tolibaeva A¹., Ataniyazov B².

¹*Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti*

Nukus filiali

²*Qoraqalpoq davlat universiteti*

So'nggi yillarda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining tez sur'atlar bilan rivojlanishi turli sohalarda tub o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda. Ayniqsa, tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) sohasida ishlab chiqilgan ChatGPT modeli inson va mashina o'rtasidagi muloqotni yangi bosqichga olib chiqdi. Ushbu model OpenAI tomonidan yaratilgan bo'lib, matnni tahlil qilish, tushunish va mantiqan davom ettirish qobiliyatiga ega. Bugungi kunda ChatGPT modeli nafaqat dasturlashda, balki ta'lim, sog'liqni saqlash, marketing, huquqshunoslik va boshqa ko'plab sohalarda muvaffaqiyatli tatbiq qilinmoqda.

ChatGPT (Chat Generative Pre-trained Transformer) — OpenAI tomonidan ishlab chiqilgan yirik til modeli bo'lib, Transformer arxitekturasiga asoslangan. Bu model milliardlab matnlar asosida oldindan o'qitilgan va foydalanuvchilarning savollariga kontekst asosida javob bera oladi. U quyidagi imkoniyatlarga ega:

Matnlar yaratish va tahrirlash;

Fikr-mulohaza berish;

Kod yozish va tahlil qilish;

Tarjimalar qilish;

Muloqotda ishtirok etish.

ChatGPT modelining sohalarda qo'llanilishi:

Ta'lim sohasida:

ChatGPT modelidan o'quvchilarga mustaqil ta'lim berishda, yozma ishlarni tahrirlashda, savol-javob mashg'ulotlarini o'tkazishda keng foydalanilmoqda. U o'quvchilar uchun xatoliklarni aniqlash va to'g'rilash, testlar tuzish, konspektlar yozish imkonini beradi.

Tibbiyotda:

Tibbiyot sohasida ChatGPT modelidan simptomlarni tahlil qilish, bemorga tushunarli tilda izoh berish va umumiy maslahatlar berishda foydalanilmoqda (lekin tashxis qo'yish vakolati yo'q).

Biznes va marketingda:

ChatGPT marketing kampaniyalarini rejalashtirish, reklama matnlarini yozish, mijozlarga xizmat ko'rsatish tizimlarida chatbot sifatida qo'llaniladi. Bu biznesning tezkor va samarali ishlashiga xizmat qiladi.

Huquqshunoslikda:

Huquqiy hujjatlarni tahlil qilish, ariza va shikoyatlarni tuzish, sud amaliyotiga tayyorlov ishlarida yordamchi sifatida foydalanish mumkin.

Afzalliklar va cheklovlar:

Afzalliklar:

Tezkor va aniq javoblar;

Turli tilda muloqot qilish imkoniyati;

Oddiy foydalanuvchi uchun qulay interfeys;

Yaratilgan javoblar orqali muammo yechimiga tez yetib borish.

Cheklovlar:

Axborot yangiligi cheklangan (model so'nggi ma'lumotlarni doimiy yangilab bormaydi);
Ba'zida noto'g'ri yoki noaniq javoblar berishi mumkin;

Etik va huquqiy masalalarda noto'g'ri talqinlar keltirishi ehtimoli mavjud.

ChatGPT modeli sun'iy intellektning sohalarga kirib kelishida muhim o'rin tutmoqda. Uning turli sohalarda qo'llanilishi orqali ish samaradorligini oshirish, vaqtni tejash va inson resurslaridan samarali foydalanish mumkin. Biroq ushbu modeldan foydalanishda ehtiyotkorlik va nazorat muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. OpenAI. (2023). <https://openai.com/chatgpt>
2. Jurafsky, D., & Martin, J. H. (2021). *Speech and Language Processing* (3rd ed.). Stanford University.
3. Russell, S., & Norvig, P. (2020). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Pearson.
4. Bender, E. M., & Friedman, B. (2018). Data Statements for Natural Language Processing. *ACM Transactions on NLP*.
5. Karimov, B. A. (2022). "Sun'iy intellekt texnologiyalarining iqtisodiyotdagi o'rni." *O'zbekiston ilmiy jurnali*.
6. Nazarov, I. I. (2023). "ChatGPT imkoniyatlari va cheklovlari." *Axborot texnologiyalari va jamiyat*, №4.
7. Shavkat, A. (2025). Jo'jalar eymeriozi: etiologiyasi, klinik belgilar va oldini olish choralar.
8. Теплович Е.А., Шавкат А. и Караматдинович Б.К. (2025). Коракалпог'истон республикаси хо'джайли туманида ко'йларнинг ичак сестодозларининг таркалиши ва профилактикаси. *Обеспечение интеграции науки и образования на основе инновационных технологий*. , 2 (2), 89-96.
9. ФАНЛАР, Ў. Р., & БЎЛИМИ, А. М. (2023). Хоразм маъмун академияси ахборотномаси. *Вестник Хорезмской академии Маъмуна*, 4(2).
10. Xolmuratov, I. (2024). Janubiy Qoraqalpog'istondagi birikmali oykonimlarning o'ziga xos xususiyatlari. *IMRAS*, 7(3), 140-144.
11. Xolmuratov, I., Eshanova, T., & Xo'jamuratova, A. (2024, November). TALABALARDA MUSTAQIL TA'LIM OLIISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14235516>. In *International scientific and practical conference* (Vol. 1, No. 1, pp. 415-418).
12. Xolmuratov, I. (2023). QORAKO'LCHLIKNI RIVOJLANTIRISHDA JUN MAHSULOTLARINING MUHIMLIGI XUSUSIDA BA'ZI MULOHAZALAR. *Science and innovation*, 2(Special Issue 8), 371-374.
13. Холмуратов, И. (2021). Этимологический анализ некоторых ойконимов Южного Каракалпакстана. *Электронный инновационный вестник*, (2), 23-24.

O'ZBEKISTONNING AGRAR SEKTORIDA EKSPORT SALOHİYATI VA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK

Bayjanov S.Q.

Qaraqalpaq Mámleketlik universiteti

O'zbekiston uchun oziq-ovqat xavfsizligi birinchi darajali ahamiyatga ega, chunki u mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligi, aholining yashash darajasi va farovonligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

2023 yilda iqtisodiyotda band bo'lgan 14 million fuqaroning 24 foizi (ya'ni 3,4 million kishi) qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi sohalorida ishlagan. Qishloq xo'jaligining mamlakat yalpi